

ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΩΝ ΕΡΕΥΝΩΝ

www.philosophical-research.org

ΣΕΜΙΝΑΡΙΑ

ΙΣΤΟΡΙΚΟΦΙΛΟΣΟΦΙΚΟΥ ΛΟΓΟΥ

ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ Α. ΠΙΕΡΡΗΣ

ΚΥΚΛΟΣ Α΄

ΠΕΡΙΟΔΟΣ 2016 - 2017

ΣΥΝΑΝΤΗΣΕΙΣ ΣΠΑΡΤΗΣ

Θερινές εκδηλώσεις

Για τα Κάρνεια

Παρασκευή 1 - Κυριακή 3

Σεπτεμβρίου 2017

I

Από τα Υακίνθια στις Γυμνοπαιδιές και από τις Γυμνοπαιδιές στα Κάρνεια.

Η Σπάρτη εόρταζε κάθε μήνα του καλοκαιριού μια μεγάλη γιορτή. Εχάιρετο τελετουργικά το κάλλος της τελειότητάς της.

Εορτή είναι ιερουργία της αιωνιότητας: ο Χρόνος παύει, γιατί εξαφανίζεται η ανησυχία της διάρκειας, εκμηδενίζονται η μέριμνα της ζωής και η αγωνία του θανάτου. Η αιωνιότητα υποστασιοποιείται στις ευλογημένες, προνομιούχες στιγμές επιτευγμένης τελειότητας – είναι η τελειότητα της φυσικής ύπαρξης. Το τετελεσμένο «τέλος» συνιστά την αιωνιότητα ως τροπικότητα της οικείας του ύπαρξης.

τοις μὲν πέδα κάλλεος αἰέν

Ίβυκος Fr.282 (a) 46 Page – Campbell

(ο λόγος περί των «καλών» του Τρωικού πολέμου με κορυφή τον Τρώιλο: μετέχουν του κάλλους αιωνίως, αν και θανόντες προ πολλού. Η τελειότητά τους είναι αιώνια).

Το Απόλυτο απο-καλύπτεται ως Κάλλος στο πλέγμα του Κόσμου, το Είναι φαίνεται ως Κάλλος στο Γίγνεσθαι. **Το μόνο απόλυτο στην ύπαρξη είναι η ομορφιά, όλα τα άλλα έχουν σχετική αξία και σημασία. Το μόνο που Είναι ως πλήρες ον στον χρόνο είναι το κάλλος, όλα τα άλλα μετέχουν του μηδενός, είναι και δεν είναι, υπάρχουν όχι ως φανέρωση του Είναι, αλλά ως φάντασμα τερατώδους μείξης όντος και μη όντος, ως α-σχήμια, ως αισχρότητα.**

Αλλά και η ασχήμια χορεύει τον χορό του κάλλους στον «Κόσμο». Τα πάντα ωραιοποιούνται στην κοσμική αρμονία. Στην εναντίωσή τους τα

φαινόμενα επιδεικνύουν την αρμονική σύζευξη των όντων. Χορός και πάλη (αθλητικός αγώνας) και μονομαχία (μάχη) αποτελούν παραλλαγές της ίδιας επί-δειξης μορφολογικής τελειότητας. **Ο ρυθμός του κάλλους συνέχει την ύπαρξη του όλου σε ένα πύργο υπέρ το μηδέν. Η ομορφιά βασιλεύει στον Κόσμο. Ο πρωθήβης Αναξ αποτελεί την αρχή και το τέλος, τον «λόγο» - την αιτία και τον σκοπό -, το νόημα και το σωτήριο, του παντός.**

Στο δυτικό αέτωμα του ναού του Διός στην Ολυμπία διακηρύσσεται συμβολιζόμενη η πάσα αλήθεια του Ελληνισμού, το παλαιόν και αεί νέον ευαγγέλιο του Κάλλους.

II

Απόλλων Κάρνειος, προαπολλώνιος Κάρνος, γιορτή πολυήμερη Κάρνεια και Κάρνειος μην, επιχωριάζουν στους Δωριείς. *Κάρνειος δ' ἦν μῆν, ἱερομηνία Δωριεῦσι* (Θουκυδίδης V, 54, 2).

[Για τα Κάρνεια δείτε την παλαιά μελέτη μου «Κάρνεια Ιερομηνιακά»].

Για την Σπαρτιατική μορφή των Καρνείων έχουμε διάφορες πληροφορίες. Η εννεαήμερος εορτή (μεταξύ 7^{ης} και 16^{ης} του σεληνιακού μηνός) συνέβαινε στον τρίτο μήνα του θέρους, τον Κάρναιο, από τέλους περίπου Αυγούστου μέχρι τέλους Σεπτεμβρίου (cf. Θουκυδίδης V, 76), και συνδυάζετο με τον τρυγητό των αμπελιών. Είχε και μια σχέση με αγέλες πραμμάτων, και τον ηγεμόνα κριό. Προσέλαβε και ανθρώπινο αγελικό και συνεπακολούθως στρατιωτικό χαρακτήρα. Υπόκειται και καθαρτήριοις ιεροπραξία, δίνεται έμφαση στην παρθενία (αποχή από γενεσιουργίας, Καρνεάται άγαμοι), λαμβάνει χώρα δρόμος ταχύτητος υπό μορφή καταδίωξης (σταφυλοδρομία) και κυριαρχούν μουσικοί αγώνες.

Συνδέοντας τα δρώμενα της γιορτής με τα μυθολογικά των Καρνείων, και εντάσσοντας όλες τις λεπτομέρειες στο ερμηνευτικό πλαίσιο που έχω προσδιορίσει για την φύση και τις μορφές της Απολλώνιας (= Ολυμπικής) θρησκευτικότητας, αναδύεται ο ειδικός χαρακτήρας του θεού και η νοσηματοδότης μορφή της εορτής του κατά την Δωρική επι-φάνειά του. Τα προδωρικά υποτάσσονται και αφομοιούνται στην ταυτότητα του νέου θεού.

Σημαντική είναι η παραβολή της αντίστοιχης εορτής στην Θήρα, συνεξεταζομένης με την τοποθεσία και αρχιτεκτονική μορφή του ναού του Καρνείου Απόλλωνος στην Σπαρτιατική αυτή αποικία (κύριου τόπου λατρείας εκεί), και με τις πρωιμότερες επιγραφές στους παρά τον ναό βράχους.

Σε δεύτερο βαθμό το αυτό ισχύει και για την Κυρήνη, αποικία της Θήρας. Λόγω της Σπαρτιατικής καταγωγής της Κάρνειας λατρείας στις δύο αυτές πόλεις (cf. Πίνδαρος, *Πυθιονίκαι*, V, 72sq.), ο σοφός συνδυασμός των σχετικών στοιχείων από αυτές με τα Λακεδαιμόνια συμβάλλει σημαντικά στην αποκρυστάλλωση της αυθεντικά καθαροδωρικής φυσιογνωμίας του θεού και ολοκληρωμένης μορφής της λατρείας του. [Cf. Καλλίμαχος, *Υμνος εις Απόλλωνα*, 77sq. **Τα ωραία εαρινά άνθη και ο χειμέριος κρόκος ήδυναν το ιερό του φίλανθου θεού στην Κυρήνη**, και ανέσπερο φως από άσβεστο πυρ στον βωμό του δοξολογούσε την παρουσία του, ενώ χοροί αγάλλυναν τον φιλόμολπο, ορχηστή Παίδα στην μεγάλη εορτή της πόλης, τα Κάρνεια].

Στην ανάλυση των δεδομένων και των σχετικών πληροφοριών ώστε να φανεί η μορφή τους θα είναι αφιερωμένη η ομιλία μου την Παρασκευή. Στο αρχαιοελληνικό συμπόσιο του Σαββάτου η συζήτησή μας θα περιλάβει και συμποτικές απόψεις της μεγάλης εκείνης ιερής πανήγυρης.

III

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΓΙΑ ΤΑ ΚΑΡΝΕΙΑ

Παρασκευή 1 – Σάββατο 2 Σεπτεμβρίου 2017
Σπάρτη

Παρασκευή, 1^η

8.30 μ.μ. Ομιλία με θέμα:

*Σπάρτη Εορτάζουσα Γ':
Απόλλων Κάρνειος, Κάρνος και Κάρνεια
(τα Προδωρικά και το Δωρικό Πνεύμα)*

Η εκδήλωση θα γίνει στην Αίθουσα
του Πνευματικού Κέντρου του Δήμου Σπάρτης,
στο κτίριο της
Δημόσιας Κεντρικής Βιβλιοθήκης.

Σάββατο, 2^α

11.30 π.μ Συζήτηση για μια απόπειρα προσδιορισμού της τοποθεσίας του ιερού του Απόλλωνος Καρνείου στο πλέγμα της αρχαίας Σπάρτης και στην πολεοδομία της νέας
[Παυσανίας III, 13, 3-5; 14, 6;
για το Γύθειο, 21, 8; για τον Λα, 24,8; Ξόανο στην αγορά του Οιτύλου, 25, 10; Ξόανα με τον Σπαρτιατικό

τρόπο στα Λεύκτρα, 26,5; ξόανο στην Καρδαμύλη, όπως το συνηθίζουν οι Δωριείς, 26, 7. Cf. τον διπλό χώρο στο Ασκληπιείο της Σικυωνίας, με τον δεύτερο αφιερωμένο στον Κάρνειο Απόλλωνα, άβατο πλήν των ιερέων, II, 10, 2; Ναός του Καρνείου Απόλλωνος στην Σικυώνα (11, 2), όπου ειδική θέση και ρόλο κατείχαν οι ιερείς του].

9.30 μ.μ.

Αρχαιοελληνικό Συμπόσιο

(με αρχαίες συνταγές και αρχαιοπρεπή συμποτικά θέματα συζήτησης – όπως στο συμπόσιο για τα Υακίνθια και τις Γυμνοπαιδιές λίγες εβδομάδες πριν – δείτε τον Επίλογο που έστειλα για τα πρώτα και το συνθετικό και αναλυτικό κείμενο για τις δεύτερες «Πνοές από τις Γυμνοπαιδιές» - *Δείτε επίσης το κείμενό μου «Συμπόσιο για τις Γυμνοπαιδιές» για το τί επιχειρούμε να επιτύχουμε στο πεδίο της αρχαίας γευστικής ποιότητας και πως αυτό συνδέεται με αντίστοιχες «παιδείες» των άλλων αισθήσεων*).

Ταβέρνα «Κτήμα Σκρέκα», Πικουλιάνικα.

Σεφ Δημήτρης Σκρέκας.